2025/1179

16.6.2025.

PREPORUKA KOMISIJE (EU) 2025/1179

od 4. lipnja 2025.

o vodećim načelima učinkovitosti potrošnje vode na prvom mjestu

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 292.,

budući da:

(1) Zbog neodrživih praksi upravljanja vodama, onečišćenja i sve veće potražnje, kvaliteta i količina vode te zdravlje vodnih ekosustava u Uniji ne poboljšavaju se dovoljno brzo. Klimatske promjene i gubitak bioraznolikosti pogoršavaju taj trend. Ograničenja opskrbe vodom imaju sve veći utjecaj na društvo i gospodarstvo. U tom je kontekstu povećana učinkovitost potrošnje vode prijeko potrebna.

(2) U izvješću Komisije Vijeću i Europskom parlamentu ([1]) u kojem je predstavljen napredak u provedbi Direktive 2000/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ([2]) i Direktive 2007/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ([3]) potvrđuje se da većina država članica nestašicu vode smatra sve većim problemom. Nestašica vode godišnje zahvaća oko 34 % područja Unije i pogađa oko 40 % stanovništva Unije tijekom najmanje jednog godišnjeg doba ([4]). Uzrok nestašice vode je kombinacija prekomjernog iskorištavanja i klimatskih učinaka ([5]). Europski parlament pozvao je na djelovanje u vezi s tim pitanjima ([6]).

(3) Suša svake godine u prosjeku pogađa 4 % područja Unije. U južnoj i jugozapadnoj Europi protok rijeka tijekom ljeta mogao bi se smanjiti za do 40 % ako temperatura poraste za 3°C. Posljednjih se desetljeća u Europi povećao broj i intenzitet suša. Na primjer, velike suše i vrućine 2022. uzrokovale su gospodarske gubitke u iznosu od 40 milijardi eura, a najveći gubici zabilježeni su u Italiji, Španjolskoj i Francuskoj ([7]).

(4) Očekuje se da će aktualne klimatske promjene pogoršati problem jer se povećavaju učinci i učestalost suša. Kombinirani učinak strukturne prekomjerne potrošnje i povećanog rizika od dugotrajnih suša predstavlja rizik za sigurnost opskrbe vodom, opskrbu pitkom vodom, poljoprivredu, unutarnju plovidbu, turizam i opskrbu električnom energijom ([8]). Nestašica vode u raznim sektorima i gubici u poljoprivrednoj proizvodnji zbog kombinacije vrućine i suše glavni su rizici od klimatskih promjena u Europi ([9]).

([1]) Izvješće Komisije Vijeću i Europskom parlamentu o provedbi Okvirne direktive o vodama (2000/60/EZ) i Direktive o poplavama (2007/60/EZ) (Treći planovi upravljanja riječnim slivovima, Drugi planovi upravljanja poplavnim rizicima), COM(2025) 2 final.

([2]) Direktiva 2000/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2000. o uspostavi okvira za djelovanje Zajednice u području vodne politike (SL L 327, 22.12.2000., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2000/60/oj).

([3]) Direktiva 2007/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2007. o procjeni i upravljanju rizicima od poplava (SL L 288, 6.11.2007., str. 27., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2007/60/oj).

([4]) Vidjeti analizu Europske agencije za okoliš *Water Scarcity conditions in Europe*, dostupnu ovdje. Pretpostavlja se da pokazatelj WEI+ za vodne resurse iznad 20 % upućuje na nestašicu vode.

([5]) Europska agencija za okoliš, *Water Resources Across Europe*, 2021., dostupno ovdje.

([6]) Rezolucija Europskog parlamenta od 7. svibnja 2025. o Europskoj strategiji za otpornost vodoopskrbe (2024/2104(INI)).

([7]) Europska procjena klimatskih rizika, izvješće Europske agencije za okoliš 01/2024, str. 209. s daljnjim upućivanjima.

([8]) Europska procjena klimatskih rizika (2024.), poglavlje 5. i poglavlje 11., koje sadržava i više informacija o očekivanom porastu dugotrajnih suša (uključujući megasuše) u Europi.

([9]) Međuvladin panel o klimatskim promjenama, Šesto izvješće o procjeni, https://www.ipcc.ch/assessment-report/ar6/.

(5) U razdoblju od 2000. do 2022. godišnje zahvaćanje slatke vode smanjilo se za 19 % ([10]), uz geografske razlike, no očekuje se da će se zahvaćanje slatke vode po stanovniku ponovno povećati. Razlozi su tomu sljedeći: (i) napredak u pogledu učinkovitosti potrošnje vode u sektorima s najvećom potrošnjom vode, kao što su energetika i poljoprivreda, uključujući bioenergiju, nije dovoljan, (ii) za industrijsku i digitalnu transformaciju potrebno je više slatke vode i (iii) loše upravljanje, onečišćenje i klimatske promjene sve više opterećuju dostupnost čiste slatke vode u socioekonomske svrhe. To šteti ekološkim protocima neophodnima za zaštitu vodnog ekosustava i konkurentnosti gospodarstva Unije kojem je čista slatka voda potrebna koliko i čista energija.

(6) Europska središnja banka procjenjuje da bi do 60 % nepodmirenih kredita u europodručju moglo biti izloženo riziku zbog nestašice vode i toplinskog stresa, a 20 % zbog poplava ([11]). Nadalje, s obzirom na sve veće klimatske rizike povezane s vodom, nedostatna pokrivenost osiguranjem mogla bi se povećati ([12]), što bi otežalo gospodarski oporavak nakon incidenata povezanih s vodom kao što su suše ili poplave.

(7) Ulaganje u učinkovitost potrošnje vode pridonijet će osiguravanju dostatne količine vode za ključne gospodarske sektore koji su neophodni za stratešku autonomiju Unije i stoga imaju potencijal za povećanje konkurentnosti, kako je prepoznato u Planu za čistu industriju ([13]). Iskorištavanje potencijala za uštedu vode stvorit će i poslovne prilike i uštede za potrošače. Industrija Unije već je globalni predvodnik u razvoju vodnih tehnologija.

(8) U okviru Kompasa konkurentnosti 2025. ([14]) države članice pozivaju se da riješe sve veći problem nestašice vode, i to poboljšanjem prakse i infrastrukture za upravljanje vodama, povećanjem učinkovitosti potrošnje vode i promicanjem održivog korištenja vode. U Zajedničkoj komunikaciji o Europskoj strategiji za Uniju pripravnosti ([15]) naglašava se potreba za poboljšanjem pristupa ključnim resursima u cijeloj Uniji, kao što je voda, na primjer u slučaju hitnih situacija i katastrofa.

(9) Međuovisnost vode i energetskih resursa presudna je za osiguravanje sigurnosti i otpornosti vodnih i energetskih sustava Unije.

(10) Unija je obvezna djelovati u području učinkovitosti potrošnje vode na temelju europskih i međunarodnih pravila kao što su Konvencija Ujedinjenih naroda o zaštiti i uporabi prekograničnih vodotoka i međunarodnih jezera potpisana 17. ožujka 1992. u Helsinkiju, članak 7. Pariškog sporazuma potpisanog 12. prosinca 2015. u Parizu, članak 5. Uredbe (EU) 2021/1119 Europskog parlamenta i Vijeća ([16]) te obveze Europske unije u okviru Akcijskog plana UN-a za vode ([17]). Ciljna vrijednost 6.4. UN-ovih ciljeva održivog razvoja obvezuje stranke da već do 2030. znatno povećaju učinkovitost potrošnje vode u svim sektorima.

([10]) Europska agencija za okoliš (2024.), *Water abstraction by source and economic sector in Europe*, dostupno na https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/water-abstraction-by-source-and.

([11]) Europska središnja banka, *Climate-related risks to financial stability*, grafikon B.2.

([12]) Europska središnja banka, *The Climate Insurance Protection Gap*, na temelju podataka EIOPA-e, dostupno ovdje.

([13]) Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Plan za čistu industriju: zajednički plan za dekarbonizaciju i konkurentnost”, COM(2025) 85 final.

([14]) Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Kompas konkurentnosti za EU”, COM(2025) 30 final.

([15]) Zajednička komunikacija Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „o Europskoj strategiji za Uniju pripravnosti”, JOIN(2025) 130 final.

([16]) Uredba (EU) 2021/1119 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. lipnja 2021. o uspostavi okvira za postizanje klimatske neutralnosti i o izmjeni uredaba (EZ) br. 401/2009 i (EU) 2018/1999 („Europski zakon o klimi”) (SL L 243, 9.7.2021., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1119/oj).

([17]) https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7443-2023-INIT/en/pdf.

(11) Kao odgovor na pitanja povezana s klimom i okolišem u okviru europskog zelenog plana ([18]) pokrenuta je usklađena strategija za klimatski neutralno, netoksično, resursno učinkovito i konkurentno gospodarstvo u kojem gospodarski rast nije povezan s potrošnjom resursa.

(12) Strategija Unije za prilagodbu klimatskim promjenama ([19]), europska procjena klimatskih rizika i Komunikacija o upravljanju klimatskim rizicima daju pregled širokog raspona učinaka klimatskih rizika i potrebe za djelovanjem jer poduzete politike i mjere ne drže korak s klimatskim promjenama. Rješavanje problema nestašice vode i suše jedno je od područja u kojem je potrebno djelovanje. Naglašeno je da je osiguravanje održive dostupnosti slatke vode temelj za otpornost na klimatske promjene.

(13) Nestašica vode znatno utječe na zdravlje morskih ekosustava i održivost društvenih i gospodarskih aktivnosti obalnih i otočnih zajednica koje o njima ovise. Stoga je potrebno integrirano i učinkovito upravljati slatkim i morskim vodama.

(14) Akcijski plan za kružno gospodarstvo ([20]) sadržava plan prema kojem bi se potrošnja resursa zadržala unutar granica mogućnosti planeta, uključujući vodu. U skladu s tim ciljem, promicanje sigurne ponovne uporabe vode u raznim sektorima može osloboditi gospodarski potencijal u regijama zahvaćenima nestašicom vode. Tako se može smanjiti i potreba za skupim infrastrukturnim projektima kao što su novi spremnici ili postrojenja za desalinizaciju, što bi dovelo do dugoročnih ušteda i bolje otpornosti poduzeća na nestašice vode, kao i do smanjenja operativnih rizika.

(15) Uredbom (EU) 2024/1781 Europskog parlamenta i Vijeća ([21]) omogućuje se utvrđivanje zahtjeva za ekološki dizajn koje proizvodi moraju ispunjavati kako bi se poboljšao niz aspekata, uključujući korištenje vode i učinkovitost potrošnje vode, za gotovo sve kategorije fizičkih proizvoda. Elementi ove Preporuke pridonijet će njezinoj provedbi.

(16) U ovoj se Preporuci navode smjernice o elementima koji nisu sveobuhvatno obuhvaćeni zakonodavstvom Unije o vodama: direktivama 2000/60/EZ, (EU) 2020/2184 ([22]), (EU) 2024/3019 ([23]), (EU) 2024/1785 ([24]) Europskog parlamenta i Vijeća i Uredbom (EU) 2020/741 Europskog parlamenta i Vijeća ([25]).

(17) Kako bi se promicala učinkovitost potrošnje vode, primjereno je definirati skup načela i preporuka koji bi trebali biti temelj za buduće djelovanje Unije i država članica kako bi se osiguralo sustavnije razmatranje potencijala uštede vode u donošenju odluka i odgovornije korištenje vode u svim sektorima.

([18]) Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Europski zeleni plan”, COM(2019) 640 final.

([19]) Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Stvaranje Europe otporne na klimatske promjene – nova strategija EU-a za prilagodbu klimatskim promjenama”, COM(2021) 82 final.

([20]) Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Novi akcijski plan za kružno gospodarstvo – Za čišću i konkurentniju Europu”, COM(2020) 98 final.

([21]) Uredba (EU) 2024/1781 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2024. o uspostavi okvira za utvrđivanje zahtjeva za ekološki dizajn održivih proizvoda, izmjeni Direktive (EU) 2020/1828 i Uredbe (EU) 2023/1542 te stavljanju izvan snage Direktive 2009/125/EZ (SL L, 2024/1781, 28.6.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1781/oj).

([22]) Direktiva (EU) 2020/2184 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2020. o kvaliteti vode namijenjene za ljudsku potrošnju (SL L 435, 23.12.2020., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2020/2184/oj).

([23]) Direktiva (EU) 2024/3019 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenog 2024. o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda (SL L, 2024/3019, 12.12.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/3019/oj).

([24]) Direktiva (EU) 2024/1785 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. travnja 2024. o izmjeni Direktive 2010/75/EU Europskog parlamenta i Vijeća o industrijskim emisijama (integrirano sprečavanje i kontrola onečišćenja) i Direktive Vijeća 1999/31/EZ o odlagalištima otpada (SL L, 2024/1785, 15.7.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1785/oj).

([25]) Uredba (EU) 2020/741 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. svibnja 2020. o minimalnim zahtjevima za ponovnu upotrebu vode (SL L 177, 5.6.2020., str. 32., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/741/oj).

(18) Načelom učinkovitosti vode na prvom mjestu nastoji se osigurati dugoročna održivost potrošnje vode, imajući na umu da su prirodni slatkovodni resursi ograničeni i da će se dodatno smanjiti zbog sve većeg globalnog zagrijavanja. Mjere za povećanje učinkovitosti potrošnje vode trebale bi se temeljiti na analizi troškova i koristi, uključujući gospodarske, okolišne i društvene vanjske učinke, uzimajući pritom u obzir supsidijarnost, proporcionalnost, pravednost i jednakost.

(19) Kako bi se ubrzala primjena načela učinkovitosti potrošnje vode na prvom mjestu i promicalo opsežno uvođenje mjera za učinkovitu potrošnju vode, potrebno je utvrditi glavne ciljeve. Stoga bi države članice trebalo poticati da na temelju nacionalnih okolnosti utvrde vlastite ciljeve za učinkovitost potrošnje vode.

(20) Provedbom načela učinkovitosti potrošnje vode trebale bi se na najbolji način iskoristiti nove tehnologije kao što su digitalna pametna brojila i senzori za otkrivanje istjecanja i upravljanje njima, među ostalim iz infrastrukture za pitku vodu, kako je propisano člankom 4. stavkom 3. Direktive (EU) 2020/2184.

(21) Ako je mjere za povećanje učinkovitosti potrošnje vode potrebno rasporediti na ograničenja resursa, prednost bi trebalo dati onim sektorima koji troše najviše vode ili sektorima s najvećim potencijalom za uštedu vode i nakon procjene kompromisa, posebno u odnosu na strateške sektore, uz istodobno poštovanje hijerarhije mjera za rješavanje problema s vodom. Ti će se sektori nužno razlikovati od jednog riječnog sliva do drugog i od jednog vodonosnika do drugog.

(22) Mjere za učinkovitost potrošnje vode trebale bi biti uključene u programe mjera za planove upravljanja riječnim slivovima. Te mjere mogu dovesti do uštede vode i željenog napretka prema otpornosti vodoopskrbe samo ako su dio sveobuhvatnog pristupa. Popratnim mjerama upravljanja i upotrebom gospodarskih instrumenata povećanje učinkovitosti potrošnje vode može dovesti do trajnih poboljšanja vodne bilance izbjegavanjem povratnih učinaka. Strategije za učinkovitost potrošnje vode uvijek bi trebale biti usklađene s nacionalnim strategijama za prilagodbu klimatskim promjenama,

PREPORUČUJE KAKO SLIJEDI:

Načelo učinkovitosti potrošnje vode na prvom mjestu

1. Države članice potiču se da pri donošenju nacionalnih mjera koje utječu na upravljanje vodama primjenjuju načelo učinkovitosti potrošnje vode na prvom mjestu, uzimajući u obzir gospodarske, socijalne i okolišne aspekte.

2. „Učinkovitost potrošnje vode na prvom mjestu” znači poduzimanje svih potrebnih mjera za smanjenje potražnje za vodom koje ima prednost pred iskorištavanjem dodatnih vodnih resursa. Prema padajućem redoslijedu prioriteta, najprije bi trebalo smanjiti potrošnju, nakon čega slijede mjere za povećanje učinkovitosti, ponovna uporaba otpadnih voda i širenje vodoopskrbe.

3. S obzirom na potencijal za uštedu vode, EU bi do 2030. trebao nastojati povećati učinkovitost potrošnje vode za najmanje 10 %. Države članice potiču se da na temelju nacionalnih okolnosti utvrde vlastite ciljeve za učinkovitost potrošnje vode. Komisija će surađivati s državama članicama i dionicima na razvoju zajedničke metodologije za ciljeve učinkovitosti potrošnje vode, uzimajući u obzir teritorijalne i druge razlike među zemljama, regijama i sektorima.

Učinkovito upravljanje vodnim resursima

4. Preporučuje se da države članice primjenjuju prakse upravljanja vodama utvrđene u Prilogu koje se posebno temelje na vodnoj bilanci riječnog sliva i pouzdanim projekcijama okolišnih i socioekonomskih potreba za vodom. Te bi se prakse trebale temeljiti i na procjeni utjecaja klimatskih promjena i procjenama osjetljivosti na temelju relevantnih scenarija klimatskih promjena i njihovih učinaka na civilnu sigurnost. Te bi se prakse trebale temeljiti na djelotvornim i redovitim kontrolama zahvaćanja vode, prilagodljivim postupcima izdavanja dozvola, čvrstoj potpori istraživanju i inovacijama te potpunom korištenju naprednih digitalnih alata.

5. Preporučuje se da države članice promiču učinkovitost na svim razinama lanca vodoopskrbe, odnosno na razinama skladištenja, prijevoza i korištenja vode, kako je utvrđeno u Prilogu, te da osiguraju potrebna ulaganja.

6. Preporučuje se da države članice primjenjuju načelo učinkovitosti potrošnje vode na prvom mjestu, ako je moguće, u svim sektorima koji upotrebljavaju vodu, uključujući poljoprivredu, energetiku, industriju, trgovinu, sektor javne vodoopskrbe i digitalno gospodarstvo, na svim razinama planiranja i izdavanja dozvola za upravljanje vodama.

Upravljanje

7. Preporučuje se da države članice osiguraju odgovarajući način upravljanja vodama tako što će posebno osigurati transparentne, sigurne, uključive, pravedne i predvidljive mehanizme za raspodjelu vode, pružajući sigurnost u pogledu prioriteta raspodjele među kategorijama korištenja u slučaju nestašice, uz istodobnu zaštitu pristupa ranjivih i marginaliziranih skupina cjenovno pristupačnoj pitkoj vodi i vodi za sanitarne uvjete.

Osposobljavanje i informiranje

8. Preporučuje se da države članice ulažu u vještine i ljudske resurse kako bi se osiguralo djelotvorno i učinkovito upravljanje vodama na svim razinama.

9. Preporučuje se da države članice poduzmu mjere za informiranje građana, lokalnih tijela i poduzeća o načelu učinkovitosti potrošnje vode na prvom mjestu. Takve bi mjere trebalo ponavljati u redovitim vremenskim razmacima.

Prekogranična suradnja i međunarodna dimenzija

10. Države članice trebale bi osigurati potpunu prekograničnu suradnju u pogledu kvantitativnih aspekata upravljanja vodama za sve riječne slivove, među ostalim putem mehanizama utvrđenih u Direktivi 2000/60/EZ i relevantnih mehanizama i tijela međunarodne suradnje.

11. Preporučuje se da države članice i na međunarodnoj razini promiču načelo učinkovitosti potrošnje vode na prvom mjestu (npr. UN-Water, UNEP, G7 i G20, OECD, UNFCCC, UNCCD, CBD, FAO) i poboljšaju suradnju s financijskim institucijama kao što su Europska investicijska banka, Europska banka za obnovu i razvoj i Svjetska banka, kao i privatnim sektorom kako bi se privukla dugoročna ulaganja u inicijative za učinkovitost potrošnje vode.

Sastavljeno u Bruxellesu 4. lipnja 2025.

Za Komisiju
Jessika ROSWALL
Članica Komisije

PRILOG

Glavne prakse učinkovite potrošnje vode za provedbu vodećih načela učinkovitosti vode na prvom mjestu

1. **Bolja kontrola resursa**

Održavati točne i ažurirane vodne bilance na temelju dostupnih smjernica ([1]) i uzeti u obzir te vodne bilance pri donošenju odluka o planiranju koje utječu na potrošnju vode i mjere uštede vode. U tu bi svrhu trebalo razmotriti sljedeće mjere:

1. Utvrditi i kontinuirano pratiti zahvaćanje, gubitke i povrat vode u svim vodnim tijelima svakog riječnog sliva te promicati digitalno mjerenje vode za zahvaćanje i ispuštanje vode. Opskrbljivači vodom trebali bi često objavljivati dokumente i podatke o promjenama u vodnoj bilanci i kvaliteti vode.

2. U sektoru javne vodoopskrbe trebalo bi osigurati da se potrošnja vode mjeri pojedinačno za svaku zgradu, a u slučaju stambenih zgrada za svaki pojedini stan. Trebalo bi poticati upotrebu pametnih brojila ako je izvješćivanje o podacima u stvarnom vremenu potrebno za dodatno povećanje učinkovitosti da bi ulaganje bilo isplativo.

3. Uspostaviti ekološke protoke ([2]) površinskih vodnih tijela, uzimajući u obzir i potrebe tijela podzemnih voda, u svim riječnim slivovima kako bi se saznala maksimalna količina održivih zahvaćanja, što je preduvjet za racionalno i učinkovito korištenje vode. Pri utvrđivanju maksimalne količine održivih zahvaćanja trebalo bi uzeti u obzir i potrebe korisnika koji nisu potrošači i zahtjeve u relevantnom zakonodavstvu. Uključiti se u prekograničnu koordinaciju kako bi se uspostavili ekološki protoci za rijeke koje prelaze granice radi izbjegavanja sukoba koji bi mogli ugroziti učinkovit pristup potrošnji vode. Osigurati djelotvornu provedbu ekoloških protoka tako što će ih se sustavno uzimati u obzir u uvjetima za vodopravne dozvole.

4. Na temelju dostupnih smjernica ([3]) primjereno procijeniti prodore slane vode i druge prodore te potrebe za vodom ovisnih kopnenih i povezanih vodnih ekosustava povezanih s tijelima podzemnih voda. U okviru sveobuhvatne procjene rizika osmisliti odgovornu primjenu tehnika umjetnog prihranjivanja vodonosnika ([4]).

5. Osigurati da dozvole za zahvaćanje površinskih i podzemnih voda obuhvate projekcije klimatskih promjena uzimajući u obzir neizvjesnost radi predviđanja budućih promjena u vodnoj bilanci te redovito usklađivati vodopravne dozvole kako bi se izbjeglo prekomjerno zahvaćanje ([5]). Osigurati da sustav zahvaćanja bude dovoljno prilagodljiv, uzimajući prema potrebi u obzir i znatne sezonske varijacije. Izbjegavati neopravdano duga razdoblja izdavanja dozvola kako bi se omogućila fleksibilna prilagodba s obzirom na promjene u vodnoj bilanci. Primijeniti odgovarajuće cijene vode kako bi se osiguralo učinkovito korištenje vode. Donijeti dovoljno odvraćajuće sankcije za nezakonita, neregistrirana ili nedozvoljena zahvaćanja i ispuštanja vode.

6. Osigurati da planovi upravljanja riječnim slivovima uključuju „vodne bilance” i kvantificirati potrošnju vode po društveno-gospodarskoj djelatnosti kako bi se olakšalo planiranje mjera učinkovitosti na temelju procjena preostalog potencijala uštede vode. Integrirati aspekte upravljanja rizicima od suše u planove upravljanja riječnim slivovima i pripremiti se za rizik od dugotrajne suše.

7. Osigurati da povećana učinkovitost potrošnje vode dovede do otpornosti uslijed manje potrošnje vode. U tu svrhu:

   — primijeniti načelo povrata troškova za vodne usluge kako bi svi korisnici vode i sektori u kojima se troši voda plaćali odgovarajući dio tih troškova,

([1]) Vidjeti Smjernice br. 34 o vodnim bilancama Zajedničke provedbene strategije (CIS) u skladu s Okvirnom direktivom o vodama, dostupne ovdje.
([2]) Vidjeti Smjernice CIS-a br. 31 o ekološkim protocima, dostupne ovdje.
([3]) Vidjeti Smjernice CIS-a br. 18 o procjeni stanja i trendova podzemnih voda, dostupne ovdje.
([4]) Vidjeti Smjernice CIS-a br. 39 o umjetnom prihranjivanju vodonosnika, dostupne ovdje.
([5]) Vidjeti Smjernice CIS-a br. 24 o upravljanju riječnim slivovima i klimatskim promjenama, dostupne ovdje.

— osigurati da politike određivanja cijena vode pružaju odgovarajuće poticaje za učinkovitiju upotrebu vodnih resursa na temelju gospodarske analize koja se zahtijeva u skladu s Prilogom III. Direktivi 2000/60/EZ ([6]),

— bolje i šire primijeniti načelo „onečišćivač plaća" i načelo opreznosti, ukinuti štetne subvencije za zaštitu okoliša i osigurati mehanizme za pristupačno, pošteno i pravedno određivanje cijena za sve korisnike vode.

Države članice pri tome mogu voditi računa o socijalnim, okolišnim i gospodarskim učincima povrata troškova, kao i geografskim i klimatskim uvjetima u zahvaćenoj regiji ili regijama.

Osigurati potpunu transparentnost politika određivanja cijena vode, posebno u pogledu razine tarifa, upotrebe sredstava i mjera poduzetih za očuvanje vodnih resursa. U skladu s dobrom praksom to se ne bi trebalo primjenjivati samo na pitku vodu i pročišćavanje komunalnih otpadnih voda, nego i u drugim sektorima.

2. **Učinkovitost prenošenja**

Poboljšati upravljanje istjecanjem vode kao ključan dio operativnog upravljanja vodoopskrbnim sustavima i dati prednost ulaganjima za brzo rješavanje problema istjecanja, s naglaskom na područjima opskrbe kojima je pomoć najpotrebnija i upotrebom svih dostupnih mogućnosti financiranja i alata Unije.

3. **Učinkovitost skladištenja**

(a) Dati prednost mjerama prirodnog zadržavanja vode ([7]) u tlu, šumama, podzemnim vodama i močvarnim područjima, kojima se smanjuje isparavanje u usporedbi sa skladištenjem vode iznad tla u umjetnim spremnicima.

(b) Redovito održavati umjetne spremnike, među ostalim namjenskim izdvajanjem sredstava za periodično uklanjanje sedimenta i sprečavanje istjecanja.

(c) Optimizirati upravljanje komunalnim vodama „skupljanjem kišnice" i drugim oblicima prirodnog zadržavanja vode te ubrzati uvođenje mjera za sprečavanje prelijevanja oborinskih voda ([8]).

4. **Učinkovitost korištenja**

(a) Promicati uvođenje najboljih dostupnih tehnologija, praksi i usluga kako bi se osiguralo učinkovito korištenje vode u svim sektorima, među ostalim promicanjem kružnosti.

(b) Promicati ponovnu uporabu otpadnih voda, a ne samo navodnjavanje, među ostalim i u industriji, energetici i sektoru javne opskrbe vodom, istodobno sprečavajući rizike za ljudsko zdravlje i imajući na umu utjecaj smanjenog izlaznog toka u riječnom slivu na okoliš.

5. **Dobro upravljanje**

(a) Razviti transparentne programe raspodjele vode koji imaju uključiv mehanizam upravljanja kako bi se osigurala predvidljivost za dotične korisnike vode, uključujući korisnike koji nisu potrošači vode, uz istodobno promicanje održivosti, pravednosti i poštovanja ljudskih prava. Pri osmišljavanju mehanizama raspodjele vode trebalo bi uzeti u obzir potencijal sektora i regija za uštedu vode.

(b) Razviti ili održavati posebne socijalne politike koje koriste korisnicima vode s niskim prihodima i/ili ranjivim/marginaliziranim osobama kako bi svi imali pristup vodi i sanitarnim uvjetima, kako je propisano Direktivom (EU) 2020/2184 i Direktivom (EU) 2024/3019.

([6]) Smjernice CIS-a br. 1 o gospodarstvu i okolišu, dostupne ovdje.

([7]) Vidjeti, na primjer, *Vodič za podršku u odabiru, izvedbi i provedbi prirodnih mjera za zadržavanje voda u Europi, Donosi višestruke pogodnosti od prirodnih rješenja*, dostupan ovdje; tehničko izvješće CIS-a 82 *Mjere zadržavanja prirodne vode*, dostupno ovdje; i izvješće Zajedničkog istraživačkog centra *Nature-based solutions for agricultural water management*, dostupno ovdje.

([8]) U skladu s člankom 5. Direktive (EU) 2024/3019.

6. **Osposobljavanje i informiranje**

(a) Povećati vještine i osposobiti tijela za upravljanje vodama i tijela nadležna za vodne sektore kako bi im se pomoglo u primjeni načela učinkovitosti potrošnje vode na prvom mjestu radi poticanja manje potrošnje vode.

(b) Podupirati istraživanja i inovacije te poboljšati vještine i znanje o svim aspektima učinkovitog upravljanja vodama u sektorima koji koriste vodu. Senzibilizirati potrošače za važnost uštede vode i istodobno ih potaknuti da djeluju održivije s obzirom na lokalne uvjete. To uključuje i osiguravanje transparentnosti za potrošače i građane u pogledu potrošnje vode i upravljanja vodama u skladu s člankom 17. Direktive (EU) 2020/2184 i člankom 24. Direktive (EU) 2024/3019.

(c) Promicati bolje informiranje potrošača i skrenuti im pozornost na vodeni otisak potrošačkih proizvoda i usluga pomoću alata kao što su znak za okoliš EU-a i digitalna putovnica za proizvode u skladu s Uredbom (EU) 2024/1781.

7. **Međunarodna dimenzija**

(a) Kad god je relevantno, pri osmišljavanju tehničke i financijske potpore partnerskim zemljama uzeti u obzir načela i ciljeve ove Preporuke.

(b) Poboljšati suradnju s financijskim institucijama kao što su Europska investicijska banka, Europska banka za obnovu i razvoj i Svjetska banka te privatnim sektorom kako bi se privukla dugoročna ulaganja u inicijative za učinkovitost potrošnje vode u skladu s ciljevima strategije EU-a Global Gateway ([9]).

(c) Razmjenjivati primjere najbolje prakse na temelju provedbe načela i ciljeva ove Preporuke i zalagati se za otpornost vodoopskrbe i učinkovitost potrošnje vode u međunarodnoj suradnji.

([9]) Zajednička komunikacija Europskog parlamenta, Vijeća, Europskog gospodarskog i socijalnog odbora, Odbora regija i Europske investicijske banke „Global Gateway”, JOIN(2021) 30 final.